

1989. évi XXXI. törvény

az Alkotmány módosításáról

A Magyar Népköztársaság alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény - amelynek módosított és egységes szövegét az 1972. évi I. törvény állapította meg - (a továbbiakban: Alkotmány) a következők szerint módosul:

1. § Az Alkotmány Bevezető része helyébe a következő szöveg lép:

„A többpártrendszer, a parlamenti demokráciát és a szociális piacgazdaságot megvalósító jogállamba való békés politikai átmenet elősegítése érdekében az Országgyűlés - hazánk új Alkotmányának elfogadásáig - Magyarország Alkotmányának szövegét a következők szerint állapítja meg:”

2. § Az Alkotmány I. fejezete helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„I. fejezet

Általános rendelkezések

1. § Magyarország: köztársaság.

2. § (1) A Magyar Köztársaság független, demokratikus jogállam, amelyben a polgári demokrácia és a demokratikus szocializmus értékei egyaránt érvényesülnek.

(2) A Magyar Köztársaságban minden hatalom a népé, amely a népszuverenitást választott képviselői útján, valamint közvetlenül gyakorolja.

(3) A társadalom egyetlen szervezetének, egyetlen állami szervnek vagy állampolgárnak a tevékenysége sem irányulhat a hatalom erőszakos megszerzésére vagy gyakorlására, illetőleg kizárólagos birtoklására. Az ilyen törekvésekkel szemben törvényes úton mindenki jogosult és egyben köteles fellépni.

3. § (1) A Magyar Köztársaságban a pártok az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok tiszteletben tartása mellett szabadon alakulhatnak és szabadon tevékenykedhetnek.

(2) A pártok közreműködnek a népakarat kialakításában és kinyilvánításában.

(3) A pártok közhatalmat közvetlenül nem gyakorolhatnak. Ennek megfelelően egyetlen párt sem irányíthat semmiféle állami szervet. A pártok és a közhatalom szétválasztása érdekében törvény határozza meg azokat a tisztségeket, közhivatalokat, amelyeket párt tagja vagy tisztségviselője nem tölthet be.

4. § A szakszervezetek és más érdekképviselők védik és képviselik a munkavállalók, a szövetkezeti tagok és a vállalkozók érdekeit.

5. § A Magyar Köztársaság állama védi a nép szabadságát és hatalmát, az ország függetlenségét és területi épségét, valamint a nemzetközi szerződésekben rögzített határait.

6. § (1) A Magyar Köztársaság elutasítja a háborút, mint a nemzetek közötti viták megoldásának eszközét, és tartózkodik a más államok függetlensége vagy területi épsége ellen irányuló erőszak alkalmazásától, illetőleg az erőszakkal való fenyegetéstől.

(2) A Magyar Köztársaság együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.

(3) A Magyar Köztársaság felelősséget érez a határain kívül élő magyarok sorsáért, és előmozdítja a Magyarországgal való kapcsolatuk ápolását.

7. § (1) A Magyar Köztársaság jogrendszere elfogadja a nemzetközi jog általánosan elismert szabályait, biztosítja továbbá a vállalt nemzetközi jogi kötelezettségek és a belső jog összhangját.

(2) A jogalkotás rendjét alkotmányerejű törvény szabályozza.

8. § (1) A Magyar köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsőrendű kötelessége.

(2) Alapvető jogokra és kötelességekre vonatkozó szabályokat kizárólag alkotmányerejű törvény állapíthat meg.

(3) Alapvető jog gyakorlása csak alkotmányerejű törvényben megállapított olyan korlátozásnak vethető alá, amely az állam biztonsága, a belső rend, a közbiztonság, a közegészség, a közérkölcös vagy mások alapvető jogainak és szabadságának a védelme érdekében szükséges.

(4) Az 54-56. §-ban, az 57. § (2)-(4) bekezdésében, a 60. §-ban, a 66-69. §-ban és a 70/E. §-ban megállapított alapvető jogokat még rendkívüli állapot, szükségállapot vagy veszélyhelyzet idején sem lehet korlátozni vagy felfüggeszteni.

9. § (1) Magyarország gazdasága a tervezés előnyeit is felhasználó piacgazdaság, amelyben a köztulajdon és a magántulajdon egyenjogú és egyenlő védelemben részesül.

(2) A Magyar Köztársaság a versenysemlegesség elve alapján elismeri és támogatja a vállalkozás jogát és a verseny szabadságát, amelyet csak alkotmányerejű törvény korlátozhat.

10. § (1) A magyar állam tulajdona nemzeti vagyon.

(2) Az állam kizárólagos tulajdonának, valamint kizárólagos gazdasági tevékenységének körét alkotmányerejű törvény határozza meg.

11. § Az állami vállalatok és gazdálkodó szervek a törvényben meghatározott módon és felelősséggel önállóan gazdálkodnak.

12. § (1) Az állam támogatja az önkéntes társuláson alapuló szövetkezeti mozgalmat, elismeri a szövetkezetek önállóságát.

(2) Az állam elismeri a termelői öngazgatás és az önkormányzat tulajdonának létrejöttét és működését.

13. § Tulajdont kisajátítani csak kivételesen és közérdekből, törvényben szabályozott esetekben és módon, teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett lehet.

14. § Az Alkotmány biztosítja az öröklés jogát.

15. § A Magyar Köztársaság védi a házasság és a család intézményét.

16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.

17. § A Magyar Köztársaság a rászorulókról kiterjedt szociális intézkedésekkel gondoskodik.

18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.”

3. § Az Alkotmány II. fejezetének címe helyébe a következő cím lép: „Az Országgyűlés”.

4. § (1) Az Alkotmány 19. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az Országgyűlés a népszuverenitásból eredő jogait gyakorolva biztosítja a társadalom alkotmányos rendjét, meghatározza a kormányzás szervezetét, irányát és feltételeit.”

(2) Az Alkotmány 19. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) E jogkörében az Országgyűlés

a) megalkotja a Magyar Köztársaság Alkotmányát;

b) alkotmányerejű törvényeket és törvényeket alkot;

c) meghatározza az ország társadalmi-gazdasági tervét;

d) megállapítja az államháztartás mérlegét, jóváhagyja az állami költségvetést és annak végrehajtását;

- e) dönt a Kormány programjáról;
- f) megkötöti a Magyar Köztársaság külkapcsolatai szempontjából kiemelkedő fontosságú nemzetközi szerződéseket;
- g) dönt a hadiállapot kinyilvánításáról és a békekötés kérdéséről;
- h) hadiállapot vagy idegen hatalom fegyveres támadásának közvetlen veszélye (háborús veszély) esetén kihirdeti a rendkívüli állapotot, és Honvédelmi Tanácsot hoz létre;
- i) az alkotmányos rend megdöntésére vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, továbbá az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát tömeges méretekben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos erőszakos cselekmények, elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén (a továbbiakban együtt: szükséghelyzet) szükségállapotot hirdet ki;
- j) dönt a fegyveres erők külföldi vagy országon belüli alkalmazásáról;
- k) megválasztja a köztársasági elnököt, a Minisztertanácsot, az Alkotmánybíróság tagjait, az állampolgári jogok országgyűlési biztosait, az Állami Számvevőszék elnökét, elnökhelyetteseit, a Magyar Nemzeti Bank elnökét, a Legfelsőbb Bíróság elnökét és a legfőbb ügyészt;
- l) a Minisztertanács javaslatára feloszlatja azt a tanácsot, amelynek működése az Alkotmánnyal ellentétes;
- m) közkegyelmet gyakorol.”

(3) Az Alkotmány 19. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki, a (4) bekezdés számozása pedig (5) bekezdésre változik:

„(4) A (3) bekezdés g), h), i) és j) pontjában meghatározott döntéshez az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges.”

5. § Az Alkotmány a következő 19/A-19/D. §-sal egészül ki:

„19/A. § (1) Ha az Országgyűlés e döntések meghozatalában akadályoztatva van, a köztársasági elnök jogosult a hadiállapot kinyilvánítására, a rendkívüli állapot kihirdetésére és a Honvédelmi Tanács létrehozására, továbbá a szükségállapot kihirdetésére.

(2) Az Országgyűlés e döntések meghozatalában akkor van akadályoztatva, ha nem ülésezik, és összehívása az idő rövidsége, továbbá a hadiállapotot, a rendkívüli állapotot vagy a szükségállapotot kiváltó események miatt elháríthatatlan akadályba ütközik.

(3) Az akadályoztatás tényét, továbbá a hadiállapot kinyilvánításának, a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot kihirdetésének indokoltságát az Országgyűlés elnöke, az Alkotmánybíróság elnöke és a Minisztertanács elnöke együttesen állapítja meg.

(4) Az Országgyűlés a hadiállapot, a rendkívüli állapot vagy a szükségállapot kihirdetésének az indokoltságát az akadályoztatásának megszűnése utáni első ülésén felülvizsgálja, és dönt az alkalmazott intézkedések jogszerűségéről. E döntéshez az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges.

19/B. § (1) Rendkívüli állapot idején a fegyveres erők külföldi vagy országon belüli alkalmazásáról, valamint a külön törvényben meghatározott rendkívüli intézkedések bevezetéséről a Honvédelmi Tanács dönt.

(2) A Honvédelmi Tanács elnöke a köztársasági elnök, tagjai: az Országgyűlés elnöke, az Országgyűlésben képvisellel rendelkező pártok képviselőcsoportjainak vezetői, a pártokhoz nem tartozó képviselők megbízottja, a Minisztertanács elnöke és tagjai, valamint a Magyar Néphadsereg vezérkari főnöke.

(3) A Honvédelmi Tanács gyakorolja:

a) az Országgyűlés által rá átruházott jogokat,

b) a köztársasági elnök jogait,

c) a Minisztertanács jogait.

(4) A Honvédelmi Tanács rendeletet alkothat, ebben egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, illetőleg törvényi rendelkezésektől eltérhet, továbbá egyéb különleges intézkedéseket hozhat, az Alkotmány alkalmazását azonban nem függesztheti fel.

(5) A Honvédelmi Tanács rendelete a rendkívüli állapot megszűnésével hatályát veszti, kivéve ha az Országgyűlés a rendelet hatályát meghosszabbítja.

(6) Az Alkotmánybíróság működése rendkívüli állapot idején sem korlátozható.

19/C. § (1) A szükségállapot kihirdetésekor az Országgyűlés akadályoztatása esetén a köztársasági elnök dönt a fegyveres erők alkalmazásáról.

(2) A szükségállapot idején a külön törvényben megállapított rendkívüli intézkedéseket rendeleti úton a köztársasági elnök vezeti be.

(3) A köztársasági elnök a bevezetett rendkívüli intézkedésekről haladéktalanul tájékoztatja az Országgyűlés elnökét. A szükségállapot idején az Országgyűlés - akadályoztatása esetén az Országgyűlés Honvédelmi Bizottsága - folyamatosan ülésezik. Az Országgyűlés, illetőleg az Országgyűlés Honvédelmi Bizottsága a köztársasági elnök által bevezetett rendkívüli intézkedések alkalmazását felfüggesztheti.

(4) A rendeleti úton bevezetett rendkívüli intézkedések harminc napig maradnak hatályban, kivéve ha hatályukat az Országgyűlés - akadályoztatása esetén az Országgyűlés Honvédelmi Bizottsága - meghosszabbítja.

(5) A szükségállapotra egyébként a rendkívüli állapotra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

19/D. § A rendkívüli állapot és a szükségállapot idején alkalmazandó részletes szabályokat alkotmányerejű törvény állapítja meg.”

6. § Az Alkotmány 20. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„20. § (1) Az Országgyűlést négyévi időtartamra választják.

(2) Az országgyűlési képviselők tevékenységüket a köz érdekében végzik.

(3) Országgyűlési képviselőt az Országgyűlés hozzájárulása nélkül letartóztatni vagy ellene büntetőeljárást indítani - a tettenérés esetét kivéve - nem lehet.

(4) Az országgyűlési képviselőt a függetlenségét biztosító tiszteletdíj, továbbá meghatározott kedvezmények és költségeinek fedezésére költségtérítés illetik meg. A tiszteletdíj és a költségtérítés összegét, valamint a kedvezmények körét alkotmányerejű törvény állapítja meg; ebben a tiszteletdíj teljes összegének a kifizetése feltételhez köthető.

(5) A képviselő nem lehet köztársasági elnök, az Alkotmánybíróság tagja, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa, az Állami számvevőszék elnöke, elnökhelyettese és számvevője, bíró, ügyész, államigazgatási szerv dolgozója - a Minisztertanács tagja és a politikai államtitkár kivételével -, továbbá a fegyveres erők, a rendőrség és a rendészeti szervek hivatásos állományú tagja. Alkotmányerejű törvény az összeférhetlenség egyéb eseteit is megállapíthatja.

(6) Az országgyűlési képviselők jogállásáról alkotmányerejű törvény rendelkezik.”

7. § Az Alkotmány a következő 20/A. §-sal egészül ki:

„20/A. § (1) Az országgyűlési képviselő megbízatása megszűnik:

a) az Országgyűlés működésének befejezésével,

b) a képviselő halálával,

c) az összeférhetlenség kimondásával,

d) lemondással,

e) a választójog elvesztésével.

(2) Ha a képviselővel szemben a tisztsége gyakorlása során összeférhetetlenségi ok [20. § (5) bekezdés] merül fel, bármely képviselő indítványára az Országgyűlés határoz az összeférhetetlenség kimondásáról.

(3) A képviselő az Országgyűléshez intézett nyilatkozatával lemondhat megbízatásáról. A lemondás érvényességéhez az Országgyűlés elfogadó nyilatkozata nem szükséges.”

8. § Az Alkotmány 22. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„22. § (1) Az Országgyűlés évenként legalább két ülészakot tart: minden év február elsejétől június tizenötödikéig, illetve szeptember elsejétől december tizenötödikéig.

(2) Az Országgyűlés alakuló ülését - a választást követő egy hónapon belüli időpontra - a köztársasági elnök hívja össze; egyébként az Országgyűlés ülészakának és ezen belül az egyes üléseknek az összehívásáról az Országgyűlés elnöke gondoskodik.

(3) A köztársasági elnök, a Minisztertanács, vagy a képviselők egyötödének írásbeli kérelmére az Országgyűlést rendkívüli ülészakra vagy rendkívüli ülésre össze kell hívni. A kérelemben az összehívás indokát, továbbá a javasolt időpontot és napirendet meg kell jelölni.

(4) A köztársasági elnök az Országgyűlés ülését egy ülészak alatt egy alkalommal - legfeljebb harminc napra - elnapolhatja.

(5) Az elnapolás tartama alatt az Országgyűlés elnöke a képviselők egyötödének írásbeli kérelmére - a kérelem kézhezvételétől számított nyolc napnál nem távolabbi időpontra - köteles az Országgyűlést összehívni.”

9. § Az Alkotmány 23. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„23. § Az Országgyűlés ülései nyilvánosak. A köztársasági elnök, a Minisztertanács, továbbá bármely képviselő kérelmére az Országgyűlés a képviselők kétharmadának a szavazatával zárt ülés tartását is elhatározhatja.”

10. § Az Alkotmány 24. §-ának (1)-(3) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„(1) Az Országgyűlés akkor határozatképes, ha a képviselőknek több mint a fele jelen van.

(2) Az Országgyűlés a határozatait a jelen lévő képviselők több mint a felének szavazatával hozza.

(3) Az Alkotmány megváltoztatásához, az Alkotmányban meghatározott egyes döntések meghozatalához, továbbá az alkotmányerejű törvények megalkotásához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges.”

11. § Az Alkotmány 25. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„25. § (1) Törvényt a köztársasági elnök, a Minisztertanács, minden országgyűlési bizottság és bármely országgyűlési képviselő kezdeményezhet.

(2) A törvényhozás joga az Országgyűlést illeti meg.

(3) Az Országgyűlés által elfogadott törvényt az Országgyűlés elnöke aláírja, majd megküldi a köztársasági elnöknek.”

12. § Az Alkotmány 26. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„26. § (1) A törvény kihirdetéséről, annak kézhezvételétől számított tizenöt napon - az Országgyűlés elnökének sürgösségi kérelmére öt napon - belül a köztársasági elnök gondoskodik. A kihirdetésre megküldött törvényt aláírja. A törvényt a hivatalos lapban ki kell hirdetni.

(2) Ha a köztársasági elnök a törvénnyel vagy annak valamelyik rendelkezésével nem ért egyet, azt aláírás előtt az (1) bekezdésben említett határidőn belül megfontolás végett, észrevételeinek közlésével visszaküldheti az Országgyűlésnek.

(3) Az Országgyűlés a törvényt újra megtárgyalja, és elfogadásáról ismét határoz. Az Országgyűlés elnöke által ezt követően megküldött törvényt a köztársasági elnök köteles aláírni és öt napon belül kihirdetni.

(4) A köztársasági elnök a törvényt aláírás előtt az (1) bekezdésben említett határidőn belül véleményezésre megküldi az Alkotmánybíróságnak, ha annak valamelyik rendelkezését alkotmányellenesnek tartja.

(5) Ha a az Alkotmánybíróság - soron kívüli eljárásban - az alkotmányellenességet megállapítja, a köztársasági elnök a törvényt az Országgyűlésnek visszaküldi, egyébként köteles a törvényt aláírni és öt napon belül kihirdetni.”

13. § Az Alkotmány 27. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„27. § Az Országgyűlés tagjai a köztársasági elnökhöz, az állampolgári jogok országgyűlési biztosához, az Állami Számvevőszék elnökéhez és a Magyar Nemzeti Bank elnökéhez kérdést, a Minisztertanácshoz, a Minisztertanács bármely tagjához és a legfőbb ügyészhez interpellációt és kérdést intézhetnek, a feladatkörükbe tartozó minden ügyben.”

14. § Az Alkotmány 28. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„28. § (1) Az Országgyűlés megbízatása az alakuló ülésével kezdődik.

(2) Az Országgyűlés kimondhatja feloszlását megbízatásának lejárta előtt is.

(3) A köztársasági elnök a választások kitzülésével egyidejűleg feloszlathatja az Országgyűlést, ha az Országgyűlés - ugyanazon Országgyűlés megbízatása idején - tizenkét hónapon belül legalább négy esetben

a) megvonja a bizalmat a Minisztertanácstól, vagy

b) nem szavaz bizalmat a bemutatkozó Minisztertanácsnak.

(4) A köztársasági elnök a (3) bekezdésben meghatározott jogával megbízatásának ideje alatt legfeljebb két alkalommal élhet.

(5) Az Országgyűlés feloszlása előtt a köztársasági elnök köteles kikérni a Minisztertanács elnökének és az Országgyűlés elnökének, az Országgyűlésben képvisellel rendelkező pártok képviselőcsoportjai vezetőinek, továbbá a pártokhoz nem tartozó képviselők megbízottjának a véleményét.

(6) Az Országgyűlés megbízatásának lejártától, feloszlásától vagy feloszlásától számított három hónapon belül új Országgyűlést kell választani. Az Országgyűlés működése az új Országgyűlés alakuló üléséig tart.”

15. § Az Alkotmány a következő 28/A. §-sal egészül ki:

„28/A. § (1) Rendkívüli állapot vagy szükségállapot idején az Országgyűlés nem mondhatja ki a feloszlását és nem oszlatható fel.

(2) Ha az Országgyűlés megbízatása rendkívüli állapot vagy szükségállapot idején jár le, a megbízatás a rendkívüli állapot, illetőleg a szükségállapot megszűnéséig meghosszabbodik.

(3) A feloszlott vagy feloszlott Országgyűlést a köz-társasági elnök hadiállapot, háborús veszély állapota vagy szükséghelyzet esetén ismét összehívhatja. Megbízatásának meghosszabbításáról az Országgyűlés maga határoz.”

16. § Az Alkotmány 29-32. §-ai és az előtte levő „Az Elnöki Tanács” alcím helyébe a következő III. fejezet lép; egyidejűleg a III. fejezet számozása VII. fejezetre, a IV. fejezet számozása IX. fejezetre, az V. fejezet számozása X. fejezetre, a VI. fejezet számozása XI. fejezetre, a VII. fejezet számozása XII. fejezetre, a VIII. fejezet számozása XIII. fejezetre, a IX. fejezet számozása XIV. fejezetre és a X. fejezet számozása XV. fejezetre változik:

„III. fejezet

A köztársasági elnök

29. § (1) Magyarország államfője a köztársasági elnök, aki kifejezi a nemzet egységét, és öröködi az államszervezet demokratikus működése felett.

(2) A köztársasági elnök a fegyveres erők főparancsnoka.

29/A. § (1) A köztársasági elnököt az Országgyűlés négy évre választja.

(2) Köztársasági elnökké megválasztható minden választójoggal rendelkező állampolgár, aki a választás napjáig a harmincötödik életévét betöltötte.

(3) A köztársasági elnököt e tisztségre legfeljebb egy alkalommal lehet újraválasztani.

29/B. § (1) A köztársasági elnök választását jelölés előzi meg. A jelölés érvényességéhez az Országgyűlés legalább ötven tagjának írásbeli ajánlása szükséges. A jelölést az Országgyűlés elnökénél a szavazás elrendelése előtt kell benyújtani. Az Országgyűlés minden tagja csak egy jelöltet ajánlhat. Annak, aki több jelöltet ajánl, mindegyik ajánlása érvénytelen.

(2) Az Országgyűlés a köztársasági elnököt titkos szavazással választja. A szükséghez képest többszöri szavazásnak van helye. Az első szavazás alapján megválasztott köztársasági elnök az, aki a képviselők kétharmad részének szavazatát elnyeri.

(3) Ha az első szavazás alkalmával ezt a többséget egyik jelölt sem nyeri el, az (1) bekezdésnek megfelelő új ajánlás alapján újból szavazást kell tartani. A második szavazás alapján való megválasztáshoz ugyancsak a képviselők kétharmad részének szavazata szükséges.

(4) Ha a második szavazás alkalmával egyik jelölt sem nyerte el a megkívánt többséget, harmadszori szavazást kell tartani. Ez alkalommal csak arra a két jelöltre lehet szavazni, akik a második szavazás alkalmával a legtöbb szavazatot kapták. A harmadik szavazás alapján megválasztott köztársasági elnök az, aki - tekintet nélkül a szavazásban részt vevők számára - a szavazatok többségét elnyerte.

(5) A szavazási eljárást legfeljebb három egymásra következő nap alatt be kell fejezni.

29/C. § (1) A köztársasági elnököt a korábbi elnök megbízatásának lejárta előtt legalább harminc nappal, ha pedig a megbízás idő előtt szűnt meg, a megszűnéstől számított harminc napon belül kell megválasztani.

(2) Az elnökválasztást az Országgyűlés elnöke tűzi ki.

29/D. § A megválasztott köztársasági elnök a korábbi elnök megbízatásának lejártakor, illetőleg a megbízás idő előtti megszűnése esetén a kiírt választás eredményének kihirdetését követő nyolcadik napon lép hivatalába; hivatalba lépését megelőzően az Országgyűlés előtt esküt tesz.

29/E. § (1) A köztársasági elnök átmeneti akadályoztatása esetén, vagy ha a köztársasági elnök megbízatása valamely okból idő előtt megszűnik, az új köztársasági elnök hivatalba lépéséig a köztársasági elnöki jogkört az Országgyűlés elnöke gyakorolja, azzal a korlátozással, hogy törvényt az Országgyűlésnek megfontolás végett, illetőleg az Alkotmánybíróságnak megvizsgálás céljából nem küldhet meg, az Országgyűlést nem oszthatja fel, és a kegyelmezés jogával csak a jogerősen elítéltek javára élhet.

(2) A köztársasági elnök helyettesítése idején az Országgyűlés elnöke képviselői jogait nem gyakorolhatja, és helyette az Országgyűlés elnökének feladatát az Országgyűlés által kijelölt alelnök látja el.

30. § (1) A köztársasági elnöki tisztség összeegyeztethetetlen minden más állami, társadalmi és politikai tisztséggel vagy megbízatással. A köztársasági elnök más

kereső foglalkozást nem folytathat, és egyéb tevékenységéért - a szerzői jogi védelem alá eső tevékenységet kivéve - díjazást nem fogadhat el.

(2) A köztársasági elnök tiszteletdíját, kedvezményeit és az őt megillető költségtérítés összegét alkotmányerejű törvény állapítja meg.

30/A. § (1) A köztársasági elnök

- a) képviseli a magyar államot,
- b) a Magyar Köztársaság nevében nemzetközi szerződéseket köt, ha a szerződés tárgya a törvényhozás hatáskörébe tartozik, a szerződés megkötéséhez az Országgyűlés előzetes hozzájárulása szükséges,
- c) megbízza és fogadja a nagyköveteket és a követeket,
- d) kitűzi az országgyűlési és a tanácsi választásokat,
- e) részt vehet és felszólalhat az Országgyűlés és az országgyűlési bizottságok ülésein,
- f) javaslatot tehet az Országgyűlésnek intézkedés megtételére,
- g) népszavazást kezdeményezhet,
- h) kinevezi és felmenti - az illetékes miniszternek a Minisztertanács elnöke útján tett javaslatára - az államtitkárokat,
- i) külön törvényben meghatározott szervek javaslatára kinevezi és felmenti a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyetteseit és az egyetemi tanárokat; megbízza és felmenti az egyetemek rektorait; kinevezi és előlépteti a tábormokokat; megerősíti tisztségében a Magyar Tudományos Akadémia elnökét,
- j) adományozza a törvényben meghatározott címeket, érdemrendeket, kitüntetéseket és engedélyezi viselésüket,
- k) gyakorolja az egyéni kegyelmezés jogát,
- l) dönt az állampolgársági ügyekben,
- m) dönt mindazokban az ügyekben, amelyet külön törvény a hatáskörébe utal.

(2) A köztársasági elnöknek az (1) bekezdésben meghatározott minden intézkedéséhez és rendelkezéséhez - az a), d), e), f) és g) pontban foglaltak kivételével - a Minisztertanács elnökének vagy az illetékes miniszternek az ellenjegyzése szükséges.

31. § (1) Az elnöki megbíztatás megszűnik:

- a) a megbíztatás idejének lejártával,

- b) az elnök halálával,
- c) a feladatkör ellátását kilencven napon túl lehetetlenné tevő állapottal,
- d) az összeférhetetlenség kimondásával,
- e) lemondással,
- f) az elnöki tisztségtől való megfosztással.

(2) Ha a köztársasági elnökkel szemben a tisztsége gyakorlása során összeférhetetlenségi ok [30. § (1) bekezdés] merül fel, bármely képviselő indítványára az Országgyűlés határoz az összeférhetetlenség kimondásáról. A határozat meghozatalához a képviselők kétharmadának a szavazata szükséges. A szavazás titkos.

(3) A köztársasági elnök az Országgyűléshez intézett nyilatkozatával lemondhat megbízatásáról. A lemondás érvényességéhez az Országgyűlés elfogadó nyilatkozata szükséges. Az Országgyűlés tizenöt napon belül kérheti a köztársasági elnököt, hogy elhatározását újból fontolja meg. Ha a köztársasági elnök elhatározását fenntartja, az Országgyűlés a lemondás tudomásulvételét nem tagadhatja meg.

(4) A köztársasági elnök a tisztségétől megfosztható, ha annak gyakorlása során az Alkotmányt vagy valamely más törvényt szándékosan megsérti. Ehhez a döntéshez a képviselők kétharmadának a szavazata szükséges.

31/A. § (1) A köztársasági elnök személye sérthetetlen; büntetőjogi védelmét külön törvény biztosítja.

(2) A tisztsége gyakorlása során az Alkotmányt vagy valamely más törvényt megsértő köztársasági elnökkel szemben az országgyűlési képviselők egyötöde indítványozhatja a felelősségre vonást.

(3) A felelősségre vonási eljárás megindításához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges. A szavazás titkos.

(4) Az Országgyűlés határozatának meghozatalától kezdődően a felelősségre vonási eljárás befejezéséig az elnök a hatáskörét nem gyakorolhatja.

(5) A cselekmény elbírálása az Országgyűlés által a saját tagjaiból választott, tizenkét személyből álló Ítélező Tanács hatáskörébe tartozik.

(6) Ha az Ítélező Tanács az eljárás eredményeként a törvénysértés tényét megállapítja, javaslatot tesz az Országgyűlésnek arra, hogy az elnököt a tisztségétől fossa meg.

32. § (1) Ha a köztársasági elnök ellen a felelősségre vonási eljárás a hivatali ideje alatt a hivatali tevékenységével összefüggésben elkövetett, büntetőjogilag üldözendő cselekmény miatt indult, az eljárásban a büntetőeljárás alapvető rendelkezéseit is megfelelően alkalmazni kell. A vádat a legfőbb ügyész képviseli.

(2) A köztársasági elnök ellen egyéb cselekménye miatt büntetőeljárást csak megbízatásának megszűnése után lehet indítani.

(3) A köztársasági elnökkel szemben a Büntető Törvénykönyvben az adott cselekményre meeghatározott bármely büntetés és intézkedés alkalmazható. Ha az Ítélező Tanács a köztársasági elnök bűnösségét szándékos bűncselekmény elkövetésében megállapítja, büntetést szab ki, illetőleg intézkedést alkalmaz, továbbá javasolhatja az Országgyűlésnek, hogy fossa meg az elnököt a tisztségétől.”

17. § Az Alkotmány a 32. § után a következő IV. fejezettel egészül ki:

„IV. fejezet

Az Alkotmánybíróság

32/A. § (1) Az Alkotmánybíróság felülvizsgálja a jogszabályok alkotmányosságát, illetőleg ellátja a törvénnyel hatáskörébe utalt feladatokat.

(2) Az Alkotmánybíróság alkotmányellenesség megállapítása esetén megsemmisíti a törvényeket és más jogszabályokat.

(3) Az Alkotmánybíróság eljárását törvényben meghatározott esetekben bárki kezdeményezheti.

(4) Az Alkotmánybíróság tizenöt tagját az Országgyűlés választja. Az Alkotmánybíróság tagjainak a megválasztásához az országgyűlési képviselők kétharmadának a szavazata szükséges.

(5) Az Alkotmánybíróság tagjai nem lehetnek tagjai a pártoknak, és az Alkotmánybíróság hatásköréből adódó feladatokon kívül politikai tevékenységet nem folytathatnak.

(6) Az Alkotmánybíróság szervezetéről és működéséről alkotmányerejű törvény rendelkezik.”

18. § Az Alkotmány a 32/A. § után a következő V. fejezettel egészül ki:

„V. fejezet

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa

32/B. § (1) Az állampolgári jogok országgyűlési biztosának feladata, hogy az alkotmányos jogokat érintő eljárásokkal kapcsolatban tudomására jutott visszasságokat kivizsgálja vagy kivizsgáltassa, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedéseket kezdeményezzen.

(2) Az országgyűlési biztos eljárását törvényben meghatározott esetekben bárki kezdeményezheti.

(3) Az országgyűlési biztost a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja. Az Országgyűlés egyes alkotmányos jogok védelmére külön biztost is választhat.

(4) Az országgyűlési biztos tevékenységének tapasztalatairól évente beszámol az Országgyűlésnek.

(5) Az országgyűlési biztosokra vonatkozó részletes szabályokat alkotmányerejű törvény állapítja meg.”

19. § Az Alkotmány a 32/B. § után a következő VI. fejezettel egészül ki:

„VI. fejezet

Az Állami Számvevőszék

32/C. § (1) Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi-gazdasági ellenőrző szerve. Feladatkörében ellenőrzi az államháztartás gazdálkodását, ennek keretében az állami költségvetési javaslat megalapozottságát, a felhasználások szükségességét és célszerűségét, ellenjegyzí a költségvetés hitelfelvételeire vonatkozó szerződéseket; előzetesen felülvizsgálja az állami költségvetés felhasználásának a törvényességét; ellenőrzi az állami költségvetés végrehajtásáról készített zárszámadást; ellenőrzi az állami vagyon kezelését, az állami tulajdonban lévő vállalatok, vállalkozások vagyoneérték-megőrző és vagyongyarapító tevékenységét; ellátja a törvénnyel hatáskörébe utalt egyéb feladatokat.

(2) Az Állami Számvevőszék ellenőrzéseit törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok szerint végzi. Az Állami Számvevőszék az általa végzett ellenőrzésekről jelentésben tájékoztatja az Országgyűlést. A jelentést nyilvánosságra kell hozni. Az Állami Számvevőszék elnöke a zárszámadás ellenőrzéséről készült jelentést a zárszámadással együtt terjeszti az Országgyűlés elé.

(3) Az Állami Számvevőszék elnökét és elnökhelyetteseit az Országgyűlés választja; a számvevőket az Állami Számvevőszék elnöke alkalmazza.

(4) Az Állami Számvevőszék szervezetéről és működéséről alkotmányerejű törvény rendelkezik.”

20. § Az Alkotmány VII. fejezetének címe helyébe a következő cím lép:

„A Minisztertanács”

21. § Az Alkotmány 33. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„33. § (1) A Minisztertanács (Kormány)

a) a Minisztertanács elnökéből,

b) az államminiszterekből és

c) a miniszterekből

áll.

(2) A Minisztertanács elnökét az általa kijelölt államminiszter helyettesíti.

(3) Kormányalakításra az Országgyűlésben képviselettel rendelkező pártok képviselőcsoportjai vezetőinek, továbbá a pártokhoz nem tartozó képviselők megbízottjának a meghallgatása után a köztársasági elnök ad megbízást. A Minisztertanács megválasztásáról, továbbá programjának elfogadásáról az Országgyűlés egyszerre határoz. A Minisztertanács megbízatása az Országgyűlés által megválasztott új Minisztertanács hivatalba lépéséig tart.

(4) A Minisztertanács egyes tagjainak a megválasztásáról és felmentéséről az Országgyűlés a Minisztertanács elnökének a javaslata alapján határoz.

(5) A Minisztertanács tagjai megválasztásuk után az Országgyűlés előtt esküt tesznek.”

22. § (1) Az Alkotmány 35. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Minisztertanács

a) védi az alkotmányos rendet, védi és biztosítja az állampolgárok jogait;

b) biztosítja a törvények végrehajtását;

c) irányítja a minisztériumok és a közvetlenül alárendelt egyéb szervek munkáját, összehangolja tevékenységüket;

d) ellátja a tanácsok törvényességi felügyeletét;

e) biztosítja a társadalmi-gazdasági tervek kidolgozását, gondoskodik megvalósulásukról;

f) meghatározza a tudományos és kulturális fejlesztés állami feladatait, és biztosítja az ezek megvalósulásához szükséges feltételeket;

g) meghatározza a szociális és egészségügyi ellátás állami rendszerét, és gondoskodik az ellátás anyagi fedezetéről;

h) irányítja a fegyveres erők, a rendőrség és a rendészeti szervek működését;

i) az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát veszélyeztető elemi csapás, illetőleg következményeinek az elhárítása (a továbbiakban: veszélyhelyzet), valamint a közrend és a közbiztonság védelme érdekében megteszi a szükséges intézkedéseket;

j) közreműködik a külpolitika meghatározásában; a Magyar Köztársaság Kormánya nevében nemzetközi szerződéseket köt;

k) ellátja mindazokat a feladatokat, amelyeket törvény a hatáskörébe utal.”

(2) Az Alkotmány 35. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Veszélyhelyzetben a Minisztertanács az Országgyűlés felhatalmazása alapján egyes törvények rendelkezéseitől eltérő rendeleteket és intézkedéseket hozhat. A veszélyhelyzetben alkalmazható szabályokat alkotmányerejű törvény állapítja meg.”

(3) Az Alkotmány 35. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A Minisztertanács - jogszabály kivételével - az alárendelt szervek által hozott minden olyan határozatot vagy intézkedést megsemmisít, illetőleg megváltoztat, amely törvénybe ütközik.”

23. § (1) Az Alkotmány 39. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A Minisztertanács tagjai a Minisztertanácsnak és az Országgyűlésnek felelősek, tevékenységükről kötelesek a Minisztertanácsnak és az Országgyűlésnek beszámolni. A Minisztertanács tagjai és az államtitkárok jogállását, díjazását, továbbá felelősségre vonásuk módját alkotmányerejű törvény szabályozza.”

(2) Az Alkotmány 39. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A Minisztertanács tagjai részt vehetnek és felszólalhatnak az Országgyűlés ülésein.”

24. § Az Alkotmány 39/A. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az indítvány feletti vitát és szavazást legkorábban a betérjesztéstől számított három nap után, legkésőbb a betérjesztéstől számított nyolc napon belül kell megtartani.”

25. § Az Alkotmány 39/B. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az Országgyűlés a bizalom megvonásától számított negyven napon belül határoz az új Minisztertanács megválasztása felől.”

26. § Az Alkotmány a 40. § után a következő VIII. fejezettel egészül ki:

„VIII. fejezet

A fegyveres erők és a rendőrség

40/A. § (1) A fegyveres erők (Magyar Néphadsereg, Határőrség) alapvető kötelessége a haza katonai védelme. A fegyveres erők feladatait és a rájuk vonatkozó részletes szabályokat alkotmányerejű törvény határozza meg.

(2) A rendőrség alapvető feladata a közbiztonság és a belső rend védelme. A rendőrséggel és az állam biztonságával összefüggő részletes szabályokat alkotmányerejű törvény határozza meg.

40/B. § (1) A fegyveres erők - a hatályos nemzetközi szerződésen alapuló hadgyakorlat, illetőleg az Egyesült Nemzetek Szervezete felkérésére végzett békefenntartó tevékenység kivételével - csak az Országgyűlés előzetes hozzájárulásával léphetik át az államhatárokat.

(2) A fegyveres erőket az alkotmányos rend megdöntésére, vagy a hatalom kizárólagos megszerzésére irányuló fegyveres cselekmények, továbbá az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságát tömeges mértékben veszélyeztető, fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett súlyos erőszakos cselekmények esetén, az Alkotmány rendelkezéseinek megfelelően kihirdetett szükségállapot idején lehet felhasználni, akkor, ha a rendőrség alkalmazása nem elegendő.

(3) A fegyveres erők irányítására - ha érvényes nemzetközi szerződés másként nem rendelkezik - az Alkotmányban és külön törvényben meghatározott keretek között kizárólag az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Honvédelmi Tanács, a Minisztertanács és az illetékes miniszter jogosult.

(4) A fegyveres erők és a rendőrség tényleges állományú tagjának pártban való tevékenységére alkotmányerejű törvény korlátokat állapít meg.

40/C. § (1) Érvényes nemzetközi szerződés eltérő rendelkezése hiányában idegen fegyveres erők az Országgyűlés előzetes hozzájárulása nélkül az ország területén nem vonulhatnak át, nem használhatók fel és nem állomásozhatnak.

(2) A honvédelmet érintő nemzetközi szerződéseket törvényben kell megerősíteni és nyilvánosan kihirdetni.”

27. § Az Alkotmány 42. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A tanácsok tagjait négyévi időtartamra választják.”

28. § Az Alkotmány 43. §-a (1) bekezdésének a), c) és e) pontja helyébe a következő rendelkezések lépnek:

(A tanács)

„a) képviseli a lakosság érdekeit, működési területén a lakosság önkormányzati szerve,”

„c) meghatározza - az ország társadalmi-gazdasági terve és az állami költségvetés figyelembevételével - a terveit és költségvetését, irányítja és ellenőrzi a tervek végrehajtását, a költségvetés felhasználását, anyagi eszközeivel önállóan gazdálkodik,”

„e) közreműködik az alkotmányos rend védelmében.”

29. § Az Alkotmány 48. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„48. § (1) A Legfelsőbb Bíróság elnökét a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja, elnökhelyetteseit a Legfelsőbb Bíróság elnökének a javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.

(2) A hivatásos bírákat törvényben meghatározott módon a köztársasági elnök nevezi ki.

(3) A bírákat tisztségükből csak törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani.”

30. § Az Alkotmány 50. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„50. § (1) A Magyar Köztársaság bíróságai védik és biztosítják az alkotmányos rendet, az állampolgárok jogait és törvényes érdekeit, büntetik a bűncselekmények elkövetőit.

(2) A bíróság ellenőrzi a közigazgatási határozatok törvényességét.

(3) A bírák függetlenek és csak a törvénynek vannak alárendelve. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak és politikai tevékenységet nem folytathatnak.

(4) A bíróságokra vonatkozó szabályokat alkotmányerejű törvény állapítja meg.”

31. § Az Alkotmány 51. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„51. § (1) A Magyar Köztársaság legfőbb ügyésze és az ügyészség gondoskodik az állampolgárok jogainak a védelméről, valamint az alkotmányos rendet, az ország biztonságát és függetlenségét sértő vagy veszélyeztető minden cselekmény következetes üldözéséről.

(2) Az ügyészség törvényben meghatározott ügyekben nyomozást végez, felügyeletet gyakorol a nyomozás törvényessége felett, képviseli a vádat a bírósági eljárásban, továbbá felügyeletet gyakorol a büntetvégrehajtás törvényessége felett.

(3) Az ügyészség közreműködik annak biztosításában, hogy a társadalom valamennyi szervezete, minden állami szerv és állampolgár megtartsa a törvényt. Törvénysértés esetén - törvényben meghatározott esetekben és módon - fellép a törvényesség védelmében.”

32. § Az Alkotmány 52. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A Magyar Köztársaság legfőbb ügyészét a köztársasági elnök javaslatára az Országgyűlés választja, a legfőbb ügyész helyetteseit a legfőbb ügyész javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki.”

33. § Az Alkotmány 53. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki és egyidejűleg a jelenlegi (2)-(3) bekezdés számozása (3)-(4) bekezdésre változik:

„(2) Az ügyészek nem lehetnek tagjai pártnak és politikai tevékenységet nem folytathatnak.”

34. § Az Alkotmány XII. fejezete helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„XII. fejezet

Alapvető jogok és kötelességek

54. § (1) A Magyar Köztársaságban minden embernek veleszületett joga van az élethez és az emberi méltósághoz, amelyektől senkit nem lehet önkényesen megfosztani.

(2) Senkit nem lehet kínzásnak, kegyetlen, embertelen, megalázó elbánásnak vagy büntetésnek alávetni, és különösen tilos emberen a hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.

55. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabadságra és a személyi biztonságra, senkit sem lehet szabadságától másként, mint a törvényben meghatározott okokból és a törvényben meghatározott eljárás alapján megfosztani.

(2) Az, aki törvénytelen letartóztatás vagy fogvatartás áldozata volt, kártérítésre jogosult.

56. § A Magyar Köztársaságban minden ember jogképes.

57. § (1) A Magyar Köztársaságban a bíróság előtt mindenki egyenlő, és mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelességeit a törvény által felállított független és pártatlan bíróság igazságos és nyilvános tárgyaláson bírálja el.

(2) A Magyar Köztársaságban senki sem tekinthető bűnösnek mindaddig, amíg büntetőjogi felelősségét a bíróság jogerős határozata nem állapította meg.

(3) A büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

(4) Senkit nem lehet bűnösnek nyilvánítani és büntetéssel sújtani olyan cselekmény miatt, amely az elkövetés idején a magyar jog szerint nem volt bűncselekmény.

(5) A Magyar Köztársaságban a törvényekben meghatározottak szerint mindenki jogorvoslattal élhet az olyan bírói, államigazgatási vagy más hatósági döntés ellen, amely jogát vagy jogos érdekét sérti.

58. § (1) Mindenkit, aki törvényesen tartózkodik Magyarország területén - törvényben meghatározott esetek kivételével - megillet a szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztásának joga, beleértve a lakóhely vagy az ország elhagyásához való jogot is.

(2) A Magyarország területén törvényesen tartózkodó külföldit csak a törvénynek megfelelően hozott határozat alapján lehet kiutasítani.

59. § A Magyar Köztársaságban mindenkit megillet a jóhírnévhez, a magánlakás sérthetetlenségéhez, valamint a magántitok és a személyes adatok védelméhez való jog.

60. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságára.

(2) Ez a jog magában foglalja a vallás vagy más lelkiismereti meggyőződés szabad megválasztását vagy elfogadását, és azt a szabadságot, hogy vallását és meggyőződését mindenki vallásos cselekmények, szertartások végzése útján vagy egyéb módon akár egyénileg, akár másokkal együttesen nyilvánosan vagy magánkörben kinyilváníthassa vagy kinyilvánítását mellőzze, gyakorolhassa vagy taníthassa.

(3) A Magyar Köztársaságban az egyház az államtól elválasztva működik.

61. § (1) A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra, továbbá arra, hogy a közérdekű adatokat megismerje, illetőleg terjessze.

(2) A Magyar Köztársaság elismeri és védi a sajtó szabadságát.

62. § A Magyar Köztársaság elismeri a békés gyülekezés jogát és biztosítja annak szabad gyakorlását.

63. § (1) A Magyar Köztársaságban az egyesülési jog alapján mindenkinek joga van a törvény által nem tiltott célra szervezeteket létrehozni, illetőleg azokhoz csatlakozni.

(2) Politikai célt szolgáló fegyveres szervezet az egyesülési jog alapján nem hozható létre.

64. § A Magyar Köztársaságban mindenkinek joga van arra, hogy egyedül vagy másokkal együttesen írásban kérelmet vagy panaszt terjesszen az illetékes állami szerv elé.

65. § (1) A Magyar Köztársaság - a törvényben meghatározott feltételek szerint - biztosítja a menedékjogot azoknak a külföldi állampolgároknak, akiket hazájukban, illetőleg azoknak a hontalanoknak, akiket tartózkodási helyükön faji, vallási, nemzeti, nyelvi vagy politikai okokból üldöznek.

(2) A menedékjogot élvező személyt más államnak nem lehet kiadni.

66. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a férfiak és a nők egyenjogúságát minden polgári és politikai, valamint gazdasági, szociális és kulturális jog tekintetében.

(2) A Magyar Köztársaságban az anyáknak a gyermek születése előtt és után külön rendelkezések szerint támogatást és védelmet kell nyújtani.

(3) A munka végzése során a nők és a fiatalok védelmét külön szabályok is biztosítják.

67. § (1) A Magyar Köztársaságban minden gyermeknek joga van a családjá, az állam és a társadalom részéről arra a védelemre és gondoskodásra, amely a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges.

(2) A szülőket megilleti az a jog, hogy a gyermeküknek adandó nevelést megválasszák.

(3) A családok és az ifjúság helyzetével és védelmével kapcsolatos állami feladatokat külön rendelkezések tartalmazzák.

68. § (1) A Magyar Köztársaságban élő nemzeti és nyelvi kisebbségek részesei a nép hatalmának: államalkotó tényezők.

(2) A Magyar Köztársaság védelemben részesíti a nemzeti és nyelvi kisebbségeket. Biztosítja kollektív részvételüket a közéletben, saját kultúrájuk ápolását, anyanyelvük használatát, az anyanyelvű oktatást, a saját nyelven való névhasználat jogát.

69. § (1) A Magyar Köztársaságban senkit nem lehet magyar állampolgárságától önkényesen megfosztani, vagy magyar állampolgárt a Magyar Köztársaság területéről kiutasítani.

(2) Magyar állampolgár külföldről bármikor hazatérhet.

(3) Minden magyar állampolgár jogosult arra, hogy törvényes külföldi tartózkodásának ideje alatt a Magyar Köztársaság védelmét élvezze.

70. § (1) Minden nagykorú magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy - ha állandó lakóhelye Magyarországon van - az országgyűlési és a tanácsi választásokon választó és választható legyen.

(2) Nincs választójoga annak, aki a cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró gondnokság alatt, illetőleg aki a közügyek gyakorlásától eltiltó jogerős ítélet hatálya alatt áll, továbbá aki jogerős szabadságvesztés büntetését, vagy aki büntetőeljárásban jogerősen elrendelt intézeti kényszergyógykezelését tölti.

(3) A helyi tanácsok tagjainak választásánál a választójog - külön törvény szerint - megilleti a Magyarországon tartósan letelepedett nem magyar állampolgárokat is.

(4) Minden magyar állampolgárnak joga van ahhoz, hogy részt vegyen a közügyek vitelében, továbbá hogy rátermettségének, képzettségének és szakmai tudásának megfelelően közhivatalt viseljen.

70/A. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja a területén tartózkodó minden személy számára az emberi, illetve az állampolgári jogokat, bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy

társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül.

(2) Az embereknek az (1) bekezdés szerinti bármilyen hátrányos megkülönböztetését a törvény szigorúan bünteti.

(3) A Magyar Köztársaság a jogegyenlőség megvalósulását az esélyegyenlőtlenségek kiküszöbölését célzó intézkedésekkel is segíti.

70/B. § (1) A Magyar Köztársaságban mindeneknek joga van a munkához, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához.

(2) Az egyenlő munkáért mindeneknek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, egyenlő bérhez van joga.

(3) Minden dolgozónak joga van olyan jövedelemhez, amely megfelel végzett munkája mennyiségének és minőségének.

(4) Mindeneknek joga van a pihenéshez, a szabadidőhöz és a rendszeres fizetett szabadsághoz.

70/C. § (1) Mindeneknek joga van ahhoz, hogy gazdasági és társadalmi érdekeinek védelme céljából másokkal együtt szervezetet alakítson vagy ahhoz csatlakozzon.

(2) A sztrájkjogot az ezt szabályozó törvények keretei között lehet gyakorolni.

70/D. § (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.

70/E. § (1) A Magyar Köztársaság állampolgárainak joguk van a szociális biztonsághoz; öregség, betegség, rokkantság, özvegység, árvaság és önhibájukon kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén a megélhetésükhöz szükséges ellátásra jogosultak.

(2) A Magyar Köztársaság az ellátáshoz való jogot a társadalombiztosítás útján és a szociális intézmények rendszerével valósítja meg.

70/F. § (1) A Magyar Köztársaság biztosítja az állampolgárok számára a művelődéshez való jogot.

(2) A Magyar Köztársaság ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező általános iskolával, képességei alapján mindenki számára hozzáférhető közép- és felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők anyagi támogatásával valósítja meg.

70/G. § (1) A Magyar Köztársaság tiszteletben tartja és támogatja a tudományos és művészeti élet szabadságát, a tanszabadságot és a tanítás szabadságát.

(2) Tudományos igazságok kérdésében dönteni, kutatások tudományos értékét megállapítani kizárólag a tudomány művelői jogosultak.

70/H. § (1) A haza védelme a Magyar Köztársaság minden állampolgárának kötelessége.

(2) Az állampolgárok az általános honvédelmi kötelezettség alapján fegyveres vagy fegyver nélküli katonai szolgálatot, illetőleg törvényben meghatározott feltételek szerint polgári szolgálatot teljesítenek.

70/I. § A Magyar Köztársaság minden állampolgára köteles jövedelmi és vagyoni viszonyainak megfelelően a közterhekhez hozzájárulni.

70/J. § A Magyar Köztársaságban a szülők, gondviselők kötelesek kiskorú gyermekük taníttatásáról gondoskodni.

70/K. § Az alapvető jogok megsértése miatt keletkezett igények, továbbá a kötelességek teljesítésével kapcsolatban hozott állami döntések elleni kifogások bíróság előtt érvényesíthetők.”

35. § (1) Az Alkotmány 71. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az országgyűlési képviselőket, valamint a községi, a városi és a fővárosi kerületi tanácsok tagjait (a helyi tanácstagokat) a választópolgárok általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással választják.”

(2) Az Alkotmány 71. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választásáról külön törvény rendelkezik.”

36. § Az Alkotmány XIV. fejezete helyébe a következő rendelkezések lépnek:

„XIV. fejezet

A Magyar Köztársaság fővárosa és nemzeti jelképei

74. § A Magyar Köztársaság fővárosa Budapest.

75. § A Magyar Köztársaság himnusza Kölcsey Ferenc Himnusz című költeménye Erkel Ferenc zenéjével.

76. § A Magyar Köztársaság címeréről, zászlajáról és azok használatáról alkotmányerejű törvény rendelkezik.”

37. § Az Alkotmány 77. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Az Alkotmány és az alkotmányos jogszabályok a társadalom valamennyi szervezetére, minden állami szervre és állampolgárra egyaránt kötelezőek.”

38. § (1) Ez a törvény - a 4. § (2) bekezdésének, a 38. § (5) bekezdésében megjelölt rendelkezése kivételével, a 6-8. §-oknak a 38. § (3) bekezdésében megjelölt rendelkezései kivételével, a 16. §-nak a 38. § (5) bekezdésében megjelölt rendelkezése kivételével, továbbá a 24-25. § és a 27. § kivételével - a kihirdetése napján lép hatályba; egyidejűleg az Alkotmány 49. §-a, 72-73. §-a és a 77. §-ának (3) bekezdése a hatályát veszti. Az Alkotmány címében és szövegében a „Népköztársaság” elnevezés „Köztársaság” elnevezésre, az Alkotmány 19. § (5) bekezdésében a „törvény”, a 34. §-ban a „külön törvény”, a 44. § (2) bekezdésében a „törvény” és az 53. § (4) bekezdésében a „törvény” elnevezés „alkotmányerejű törvény” elnevezésre változik. Ahol jogszabály a Magyar Népköztársaságot említi, ezen a Magyar Köztársaságot kell érteni.

(2) A törvény hatálybalépésének napján a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa megszűnik. Ezzel egyidejűleg az Alkotmány II. fejezetében „Az Országgyűlés” alcím, továbbá az Alkotmány 35. § (2) bekezdés harmadik mondatából az „és törvényerejű rendelettel” szövegrész, a 37. § (3) bekezdés első mondatából az „elnöke, elnökhelyettesei és” szövegrész, valamint a második mondatából „törvényerejű rendelettel” szövegrész, a 38. § harmadik mondatából „az Elnöki Tanács vagy” szövegrész, továbbá a 43. § (2) bekezdés első mondatából a „törvényerejű rendelettel” szövegrész a hatályát veszti. Ahol jogszabály az Elnöki Tanácsot vagy annak elnökét említi, ezen - eltérő rendelkezés hiányában - a köztársasági elnököt kell érteni.

(3) A törvény 6. §-ának az Alkotmány 20. § (2)-(6) bekezdéseit megállapító rendelkezése, a 7. §-nak az Alkotmány 20/A. § (2)-(3) bekezdéseit megállapító rendelkezése, a 8. §-nak az Alkotmány 22. § (1) és (4)-(5) bekezdéseit megállapító rendelkezése, továbbá a 24-25. §-a az országgyűlési képviselők következő általános választása után összeülő új Országgyűlés alakuló ülésének a napján lép hatályba.

(4) A törvény 27. §-a a tanácsstagok következő általános választása kitűzésének a napján lép hatályba.

(5) A törvény 4. § (2) bekezdésének az Alkotmány 19. § (3) bekezdés k) pontjában szereplő, a Magyar Nemzeti Bank elnökének megválasztására vonatkozó, továbbá a törvény 16. §-ának az Alkotmány 30/A. § (1) bekezdés i) pontjában szereplő, a Magyar Nemzeti Bank elnökhelyetteseinek kinevezésére vonatkozó rendelkezése hatálybalépéséről külön törvény rendelkezik.

(6) Az Alkotmány 38. §-a, továbbá a 43. § (2) bekezdés első mondatából az „államtitkári rendelkezéssel” szövegrész az új Országgyűlés által megválasztott Minisztertanács hivatalba lépése napján hatályát veszti; ezen a napon megszűnik a Minisztertanács elnökhelyettese tisztség.

(7) A Központi Népi Ellenőrzési Bizottság elnöke tisztség 1989. december 31-én megszűnik.

(8) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályba lép az Alkotmány módosításáról szóló 1989. évi I. törvény 3. §-a.

(9) A Magyar Köztársaság címeréről, zászlajáról és azok használatáról szóló törvény hatálybalépéséig a Magyar Köztársaság címere és zászlaja a jelenlegi állami címer, illetve zászló.

39. § (1) Az Országgyűlés felhatalmazza az igazságügyminisztert, hogy a Magyar Köztársaság Alkotmányának egységes szövegét a Magyar Közlönyben közzétegye.

(2) A Minisztertanács 1990. április 30-ig gondoskodjon az e törvény végrehajtásához szükséges törvényjavaslatok Országgyűlés elé terjesztéséről, illetőleg a hatáskörébe tartozó jogalkotási feladatok elvégzéséről.

40. § (1) Ha az e törvénnyel visszaállított köztársasági elnöki tisztség betöltésére az új Országgyűlés megválasztása előtt kerül sor, akkor a köztársasági elnököt a választópolgárok az általános és egyenlő választójog alapján, közvetlen és titkos szavazással négy évre választják meg.

(2) Az (1) bekezdés szerinti választás részletes szabályait külön törvény tartalmazza.

(3) A köztársasági elnök hivatalba lépéséig az elnöki jogkört a 16. §-nak az Alkotmány 29/E. §-át megállapító rendelkezése szerint az Országgyűlés elnöke gyakorolja.